

De Rol van de Lokale Media: Rotterdam

De Regio Vecht Terug

25 april 2018

Een onderzoek van:

SVDJ

STIMULERINGSFONDS
VOOR DE JOURNALISTIEK

In samenwerking met:

LJS
Media Research

VU

Windesheim

Inhoudsopgave

Introductie	3
Samenvatting	3
De kiezer en de thema's die zij belangrijk vinden	4
De belangrijkste thema's volgens de kiezer	4
Mediagebruik door de kiezers	5
Media gebruik in aanloop naar de verkiezingen	6
De kiezer en de verkiezingsprojecten	7
Thema's in het nieuws	8
Thema's in het landelijke nieuws vergeleken met de gemeenten	8
Thema's in de regionale- en lokale media	9
Partijen in het nieuws	10
Stemgedrag van de kiezers	11
Stemkeuze en belang van issues	12
Facebookgebruik door politieke partijen	13
Facebookgebruik door lokale media	14

Introductie

In dit document zetten we een aantal analyses op een rij die specifiek voor deze gemeente gelden. We beginnen met de kiezers per gemeente en kijken naar de mate waarin deze verschillen ten opzichte van de andere gemeenten. Ook kijken we naar de thema's die men belangrijk vond tijdens de campagne en in hoeverre zij vinden dat bepaalde politieke partijen het beste zorg kunnen dragen voor deze thema's. Vervolgens kijken we naar het mediagebruik in de gemeente en bekijken we het aanbod van de media. Hierbij gaat het om de thema's die in het nieuws aandacht krijgen en de politieke partijen. We sluiten af met een overzicht van de mate waarin zowel de politieke partijen als de media in de gemeente gebruik hebben gemaakt van Facebook.

Samenvatting

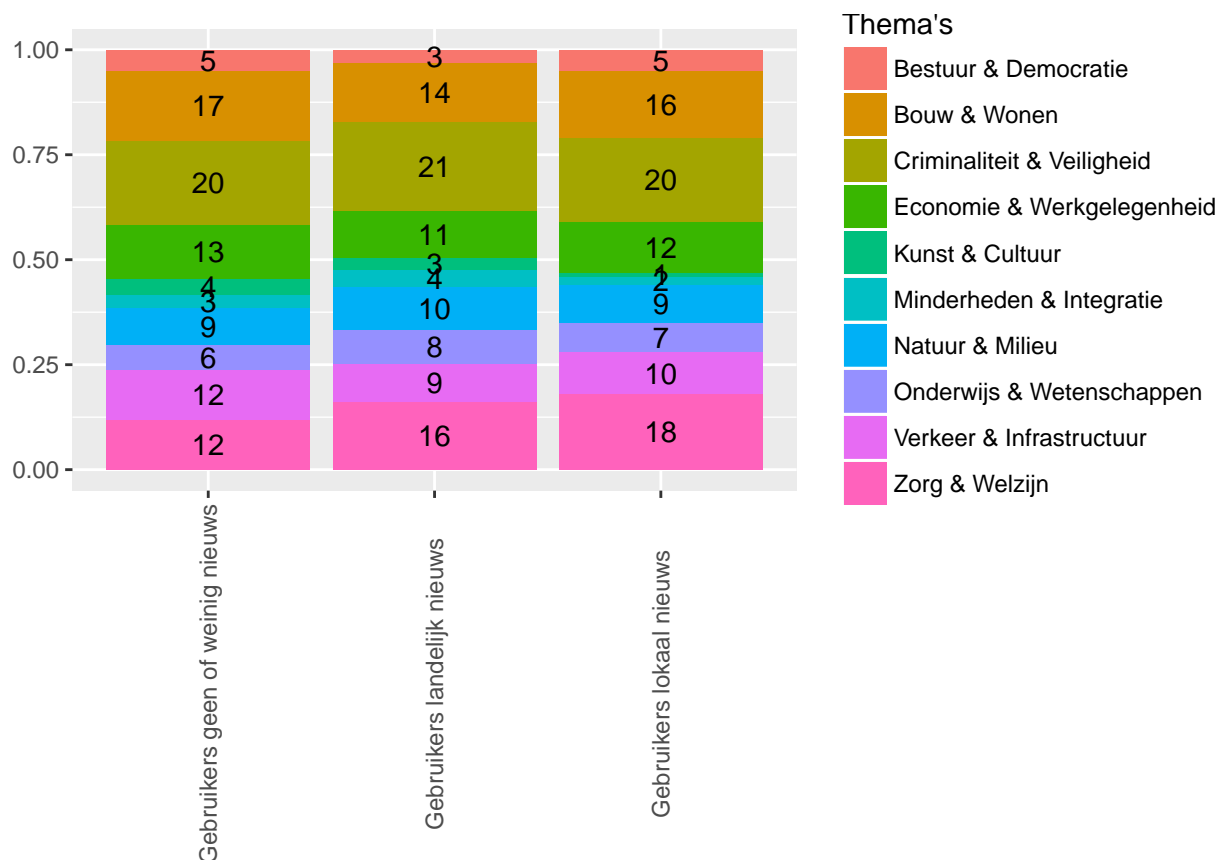
- Gebruikers van lokaal nieuws stemden in Rotterdam iets vaker op een lokale partij dan gebruikers van landelijk nieuws. Inwoners die weinig of geen nieuws gebruiken, weken uit naar D66, Groen Links en Partij voor de Dieren.
- Regionale en lokale media besteden in Rotterdam verhoudingsgewijs de meeste aandacht binnen hun aanbod aan lokale partijen, in casu Leefbaar Rotterdam. De stad laat hiermee samen met Almere een iets ander beeld zien dan de overige onderzochte gemeenten.
- Rotterdammers die gebruik maken van regionale en lokale media kregen rondom de verkiezingen veel nieuws over criminaliteit en cultuur onder ogen. Thema's als zorg en wonen, die voor kiezers doorslaggevend waren, kwamen minder vaak in het nieuws – al wordt hier door Vers Beton en OPEN Rotterdam verhoudingsgewijs veel aandacht aan besteed.
- Leefbaar Rotterdam wordt door gebruikers van lokaal nieuws gezien als dé partij waaraan een groot deel van de onderzochte thema's het beste is toevertrouwd: gebruikers van lokaal nieuws associëren het aanpakken van problemen op het gebied van economie, zorg en vooral veiligheid in sterke mate met deze partij.
- Burgers die nieuws consumeren, hebben meer vertrouwen in politiek; burgers die lokaal nieuws consumeren, blijken ook meer geïnteresseerd in de lokale politiek. Rotterdammers weten regionale en lokale media in tijden van verkiezingen prima te vinden, getuige het gebruik van AD Rotterdams Dagblad, RTV Rijnmond en De Havenloods voor nieuws over de verkiezingen en de bekendheid met verkiezingsprojecten van deze media.
- Vergeleken met de landelijke verkiezingen speelde Facebook speelde een minder opvallende rol in de campagne, al lieten Facebookpagina's van lokale partijen – die tijdens de verkiezingen hun positie in de raad wisten te bestendigen – de meeste interactie zien.

De Kiezer en de thema's die zij belangrijk vinden

Net als Amsterdam heeft Rotterdam relatief veel jonge bewoners: 35 procent van de ondervraagde kiezers is jonger dan 35 jaar. In tegenstelling tot de hoofdstad telt Rotterdam meer lager opgeleide kiezers die zich minder betrokken voelen bij de politiek. Dat is ook te zien in het opkomstpercentage: 46,8 procent.

De belangrijkste thema's volgens de kiezer

Zowel Rotterdammers die lokaal nieuws gebruiken als inwoners die weinig of geen nieuws gebruiken vinden 'Criminaliteit en Veiligheid' in vergelijkbare mate – ongeveer een vijfde in elk van de drie groepen – het belangrijkste thema in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Daarnaast leggen gebruikers van lokaal nieuws in Rotterdam een iets zwaarder accent bij 'Zorg & Welzijn' (respectievelijk 16 en 18% binnen de groepen) dan bij de andere thema's, terwijl gebruikers van lokaal nieuws en zij die weinig of geen nieuws tot zich nemen iets meer belang hechten aan 'Bouw & Wonen' (respectievelijk 16 en 17%). De thema's 'Kunst en Cultuur' en 'Minderheden en Integratie' worden in alle drie de groepen het minst belangrijk gevonden.

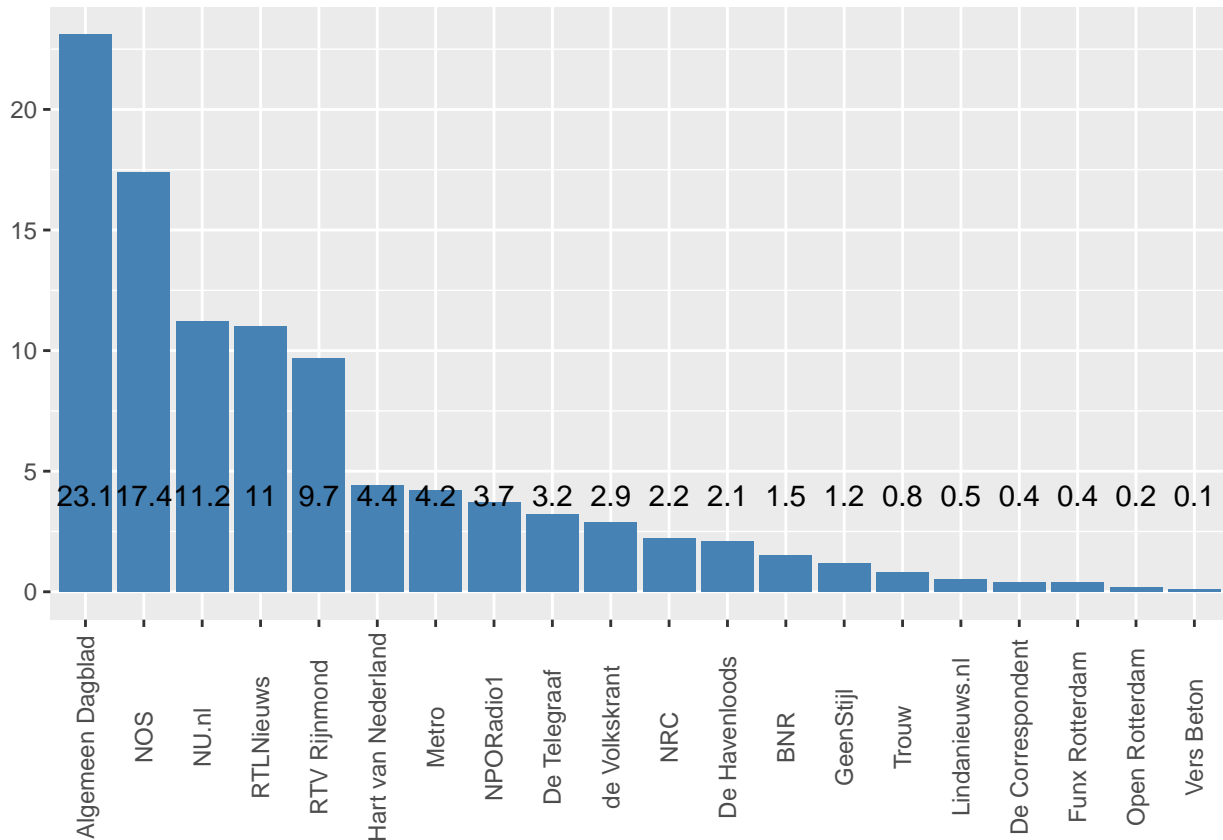

Mediagebruik door de kiezers

Rotterdammers consumeren, net als Amsterdammers, weinig lokaal nieuws. Zij die dat wel doen, noemen RTV Rijnmond het vaakst als belangrijk lokaal medium (37 procent), gevolgd door het AD/Rotterdams Dagblad (32 procent) en het huis-aan-huisblad De Havenloods (26 procent).

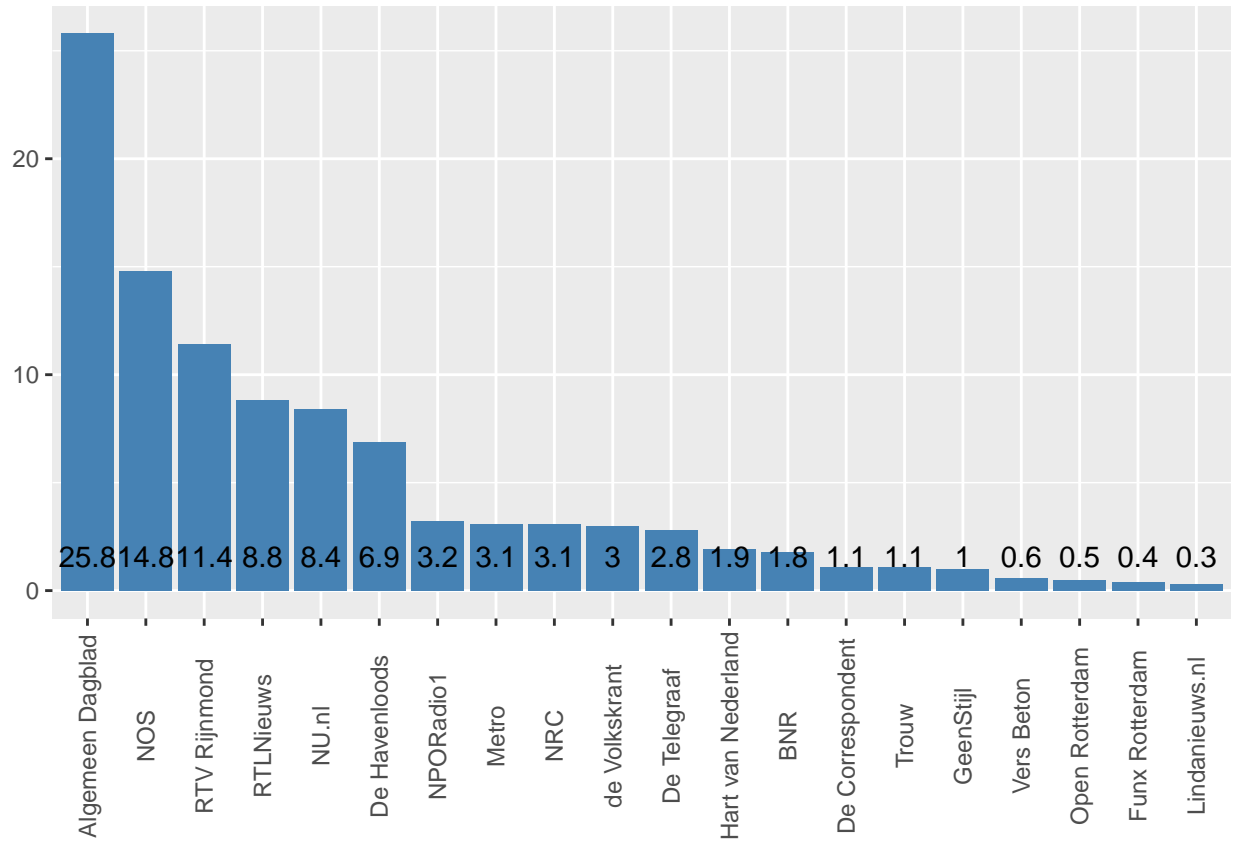
Behalve dat Rotterdammers weinig lokaal nieuws consumeren, is er niet veel opvallends te zien aan hun mediagebruik. Ze gebruiken iets meer sociale media dan men in de andere gemeentes doet. Ook hebben familie en vrienden een wat grotere invloed bij het bepalen van de stem, maar over de hele breedte genomen is hun consumptiepatroon allesbehalve afwijkend.

Als we het mediagebruik vergelijken met het landelijke nieuws dan valt het volgende op: Bijna een kwart van de Rotterdammers maakt met zekere regelmaat gebruik van het Algemeen Dagblad (veelal AD Rotterdams Dagblad), gevolgd door een zesde dat zich wendt tot de NOS als voornaamste nieuwsbron. Het eerste medium met lokaal nieuws over de stad staat op de derde plek, één op de 10 inwoners geeft aan hier gebruik van te maken. Een opvallende zesde plek is voor huis-aan-huisblad De Havenloods. De Telegraaf en de Volkskrant zijn hekkensluiters in de top-10.

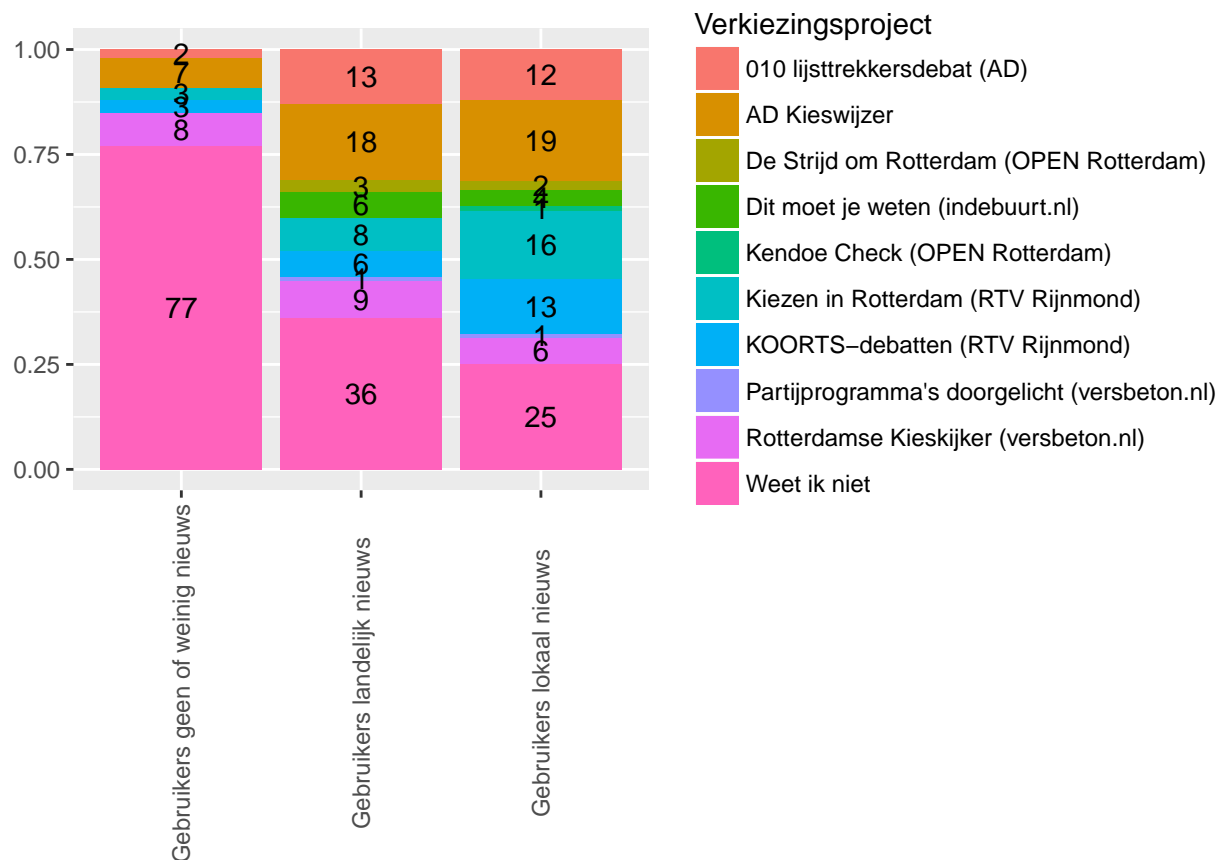
Media gebruik in aanloop naar de verkiezingen

Na de verkiezingen is de kiezers gevraagd welke nieuwsbronnen men heeft gebruikt in aanloop naar de verkiezingen. Nieuws over de verkiezingen halen inwoners van Rotterdam ook hier voornamelijk uit AD/Rotterdams Dagblad, op afstand gevolgd door de NOS en RTV Rijnmond. Ook hier bevindt De Havenloods zich in de top-10. Vergeleken met grote landelijke en regionale nieuwsmerken, spelen lokale media als OPEN Rotterdam en Vers Beton een aanzienlijk kleinere rol als gaat om de nieuwsvoorziening rondom verkiezingen.

De kiezer en de verkiezingsprojecten

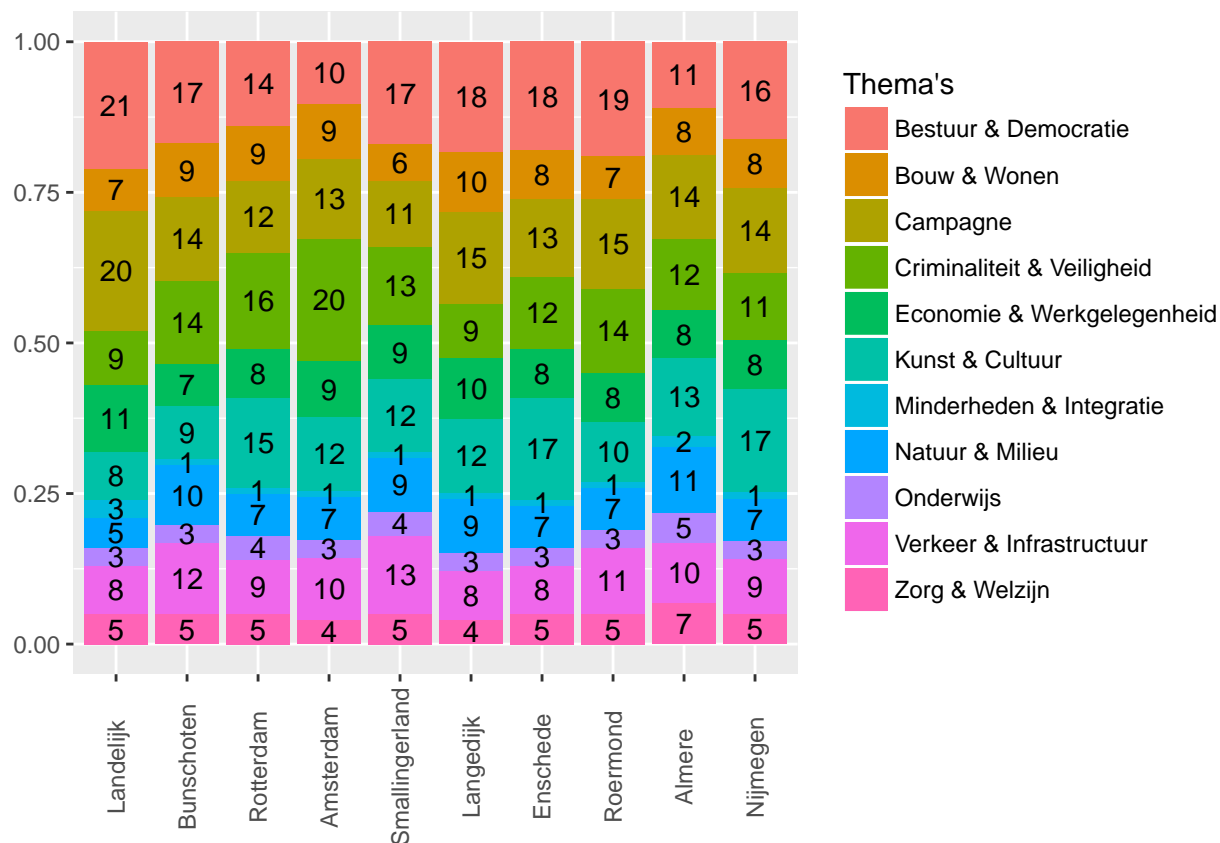
Gebruikers van lokaal nieuws in Rotterdam zijn iets beter op de hoogte van specifieke verkiezingsprojecten (82 procent) in hun stad dan gebruikers van landelijk nieuws (76 procent). Opvallend genoeg weet bijna een derde van inwoners dat weinig of geen nieuws gebruikt van het bestaan van de projecten af. De kieswijzer van AD, de debatten van AD en RTV Rijnmond en de radio- en televisie-uitzendingen van Rijnmond onder de noemer 'Kiezen in Rotterdam' werden het vaakst genoemd, op de voet gevolgd door de overwegend informatieve rubriek 'Gemeenteraadsverkiezingen 2018: Dit moet je weten' van de betrekkelijk nieuwe hyperlocalformule Indebuurt.nl van De Persgroep.

Thema's in het nieuws

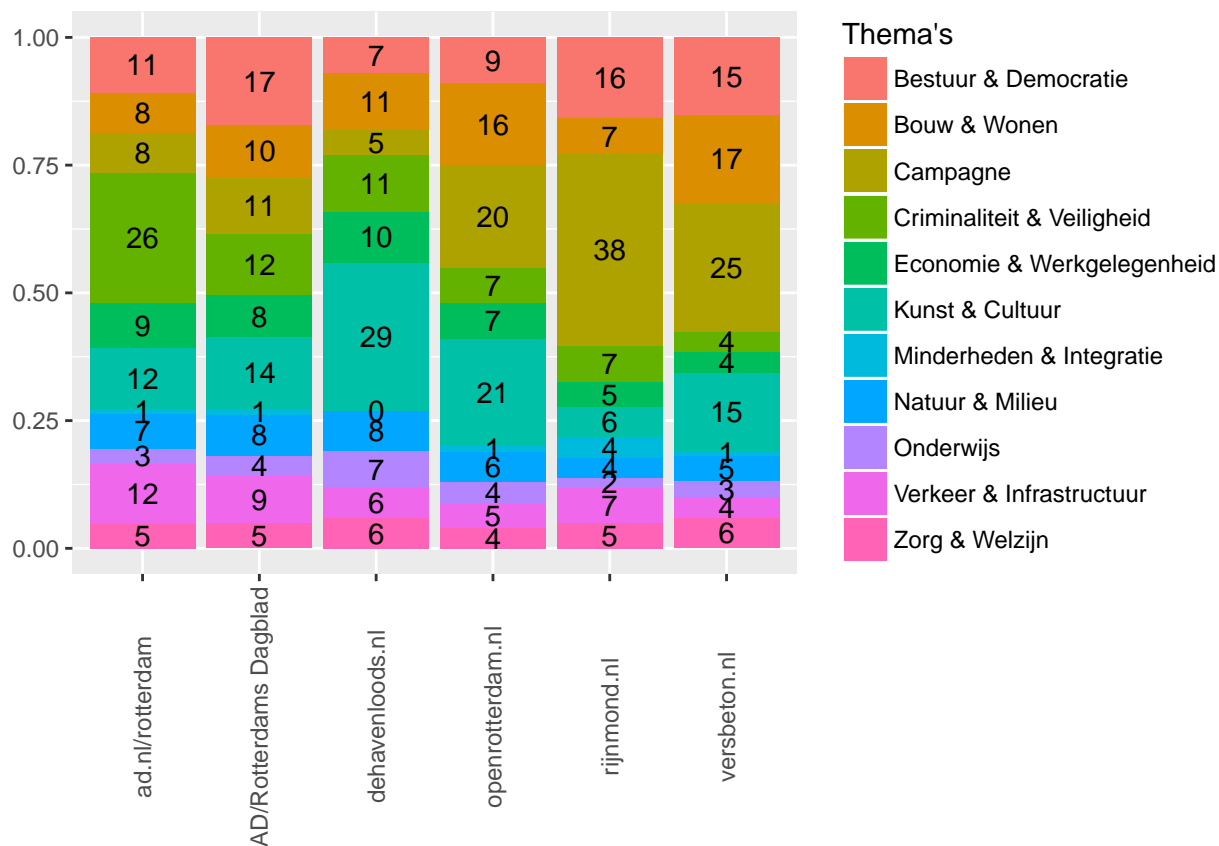
Thema's in het landelijke nieuws vergeleken met de gemeenten

Het aanbod van regionale en lokale media vergeleken met dat van landelijke media wordt gekenmerkt door minder nieuws over de campagne zelf en minder nieuws over Bestuur & Democratie. Wanneer het wel over de campagne ging, betrof het berichten over de hoogoplopende debatten tussen Leefbaar en DENK, of het uiteengevallen linkse verbond met NIDA. Vooral RTV Rijnmond besteedt hier veel aandacht aan, op de website is hier veel over te lezen en in mindere mate ook op de site van Vers Beton. Meer ruimte wordt geboden aan de thema's Criminaliteit & Veiligheid, Kunst & Cultuur en Natuur & Milieu. Samen met Amsterdam besteden regionale en lokale media in Rotterdam de meeste aandacht aan Criminaliteit & Veiligheid en is er bijna net zoveel ruimte voor Kunst & Cultuur als in Nijmegen en Enschede.

Thema's in de regionale- en lokale media

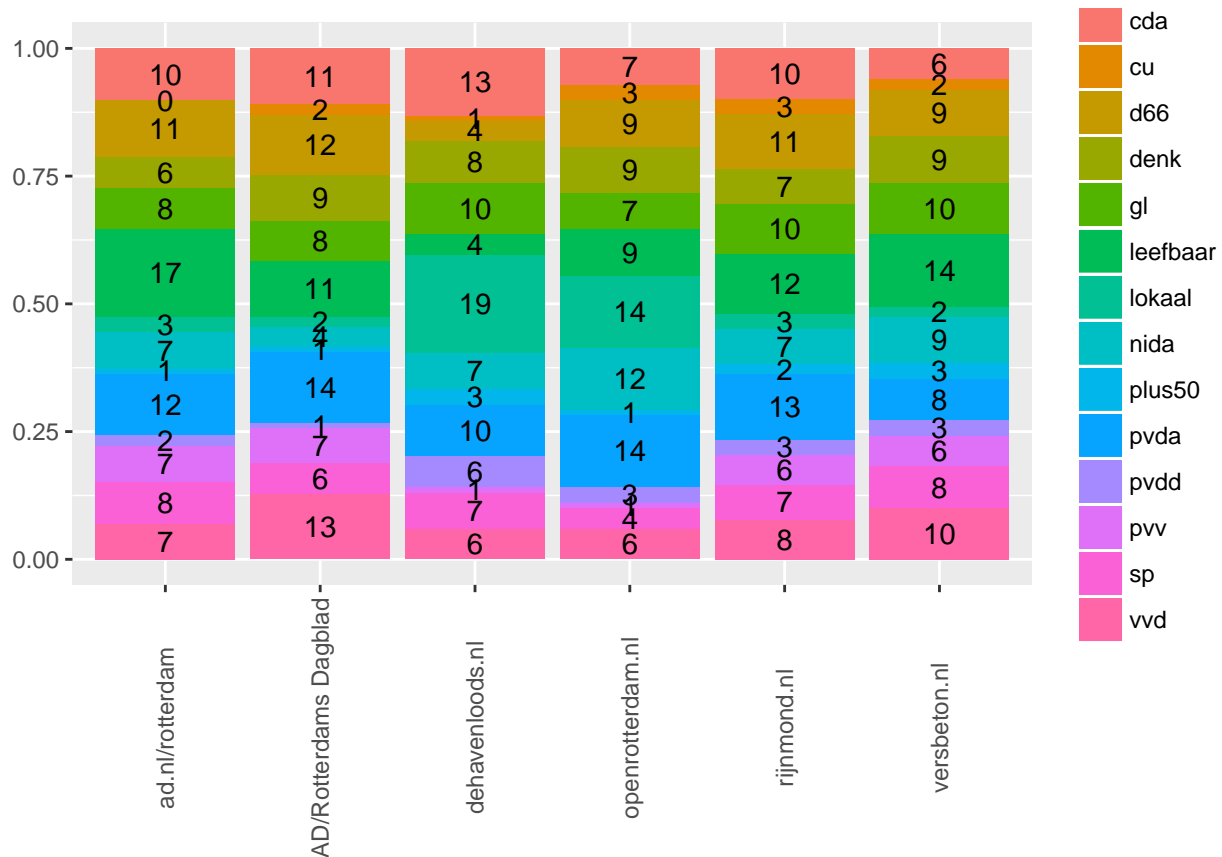
RTV Rijnmond en Vers Beton besteden ieder binnen hun aanbod veel ruimte aan nieuws over de campagne zelf (respectievelijk 38 en 25%), terwijl zij samen met AD Rotterdams Dagblad ook relatief veel aandacht schenken aan het thema 'bestuur en democratie' (ca. 16%). Online brengt AD het meeste nieuws over criminaliteit en veiligheid (25%). Lokale media als De Havenloods en OPEN Rotterdam bevatten binnen hun aanbod meer nieuws over Kunst & Cultuur (respectievelijk 29 en 21%). Nieuws over het thema Bouw & Wonen vormt een belangrijk bestanddeel binnen het aanbod van OPEN Rotterdam en Vers Beton (respectievelijk 16 en 17%).

Partijen in het nieuws

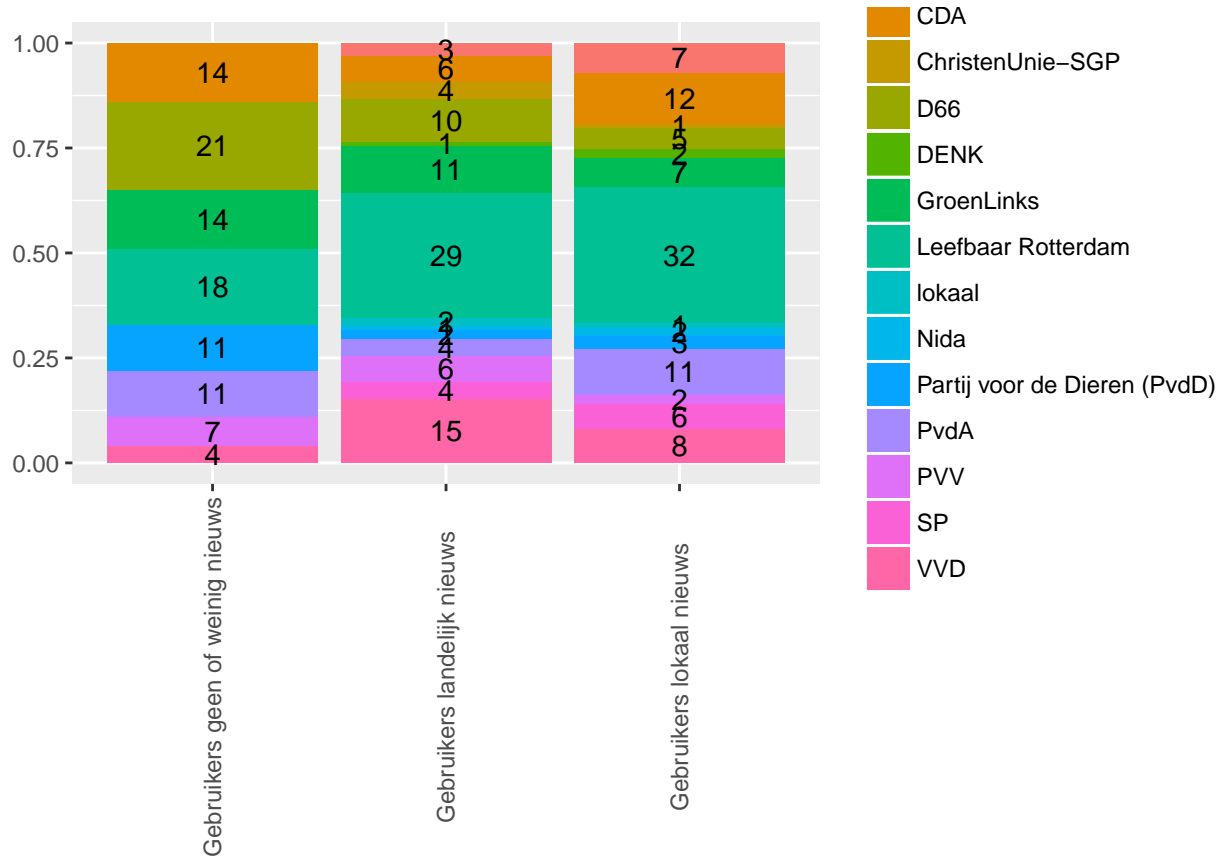
Het lokale nieuwsaanbod wordt gekenmerkt door minder nieuws over lokale partijen. In plaats hiervan wordt meer aandacht besteed aan lokale afdelingen van landelijke partijen. Samen met Almere springt Rotterdam er positief uit doordat regionale en lokale media verhoudingsgewijs de meeste aandacht binnen hun aanbod besteden aan lokale partijen. Vers Beton en AD bieden in verhouding tot de andere politieke partijen iets meer ruimte aan Leefbaar Rotterdam, terwijl De Havenloods en OPEN Rotterdam relatief gezien meer oog hebben voor NIDA en de andere lokale partijen die in Rotterdam aan de verkiezingen meededen. Tegelijkertijd konden ook de lokale afdelingen van CDA (13 procent in De Havenloods), VVD (13 procent in AD / RD) en PvdA (ca. procent bij AD / RD, OPEN Rotterdam en RTV Rijnmond) op aardig wat aandacht rekenen, meer dan bijvoorbeeld DENK en PVV.

Rotterdam vormt samen met Almere de gemeenten waar lokale partijen het meest worden genoemd in de lokale pers. Dit komt vooral door Leefbaar dat vier jaar geleden al de grootste partij van Rotterdam werd en plaatsnam in het college. De partijen die in de verkiezingsuitslag de tweede plaats delen, zitten ook dichtbij elkaar als het gaat om media-aandacht. De meeste aandacht gaat uit naar de PvdA (13 procent), gevolgd door de VVD en D66 (beide 11 procent). GroenLinks blijft wat aandacht betreft iets achter op de andere partijen (8 procent). DENK krijgt evenveel aandacht in de Rotterdamse media als GroenLinks.

Stemgedrag van de kiezers

Naast Leefbaar Rotterdam en NIDA doen 50 Plus, CDA en PvdA het beter onder de gebruikers van lokaal nieuws dan onder die van landelijk nieuws, voor de VVD geldt het omgekeerde. Rotterdamse kiezers die geen of weinig nieuws gebruiken, weken in verhouding vaker uit naar D66 (21 procent), Groen Links (14 procent) of Partij voor de Dieren (11 procent).

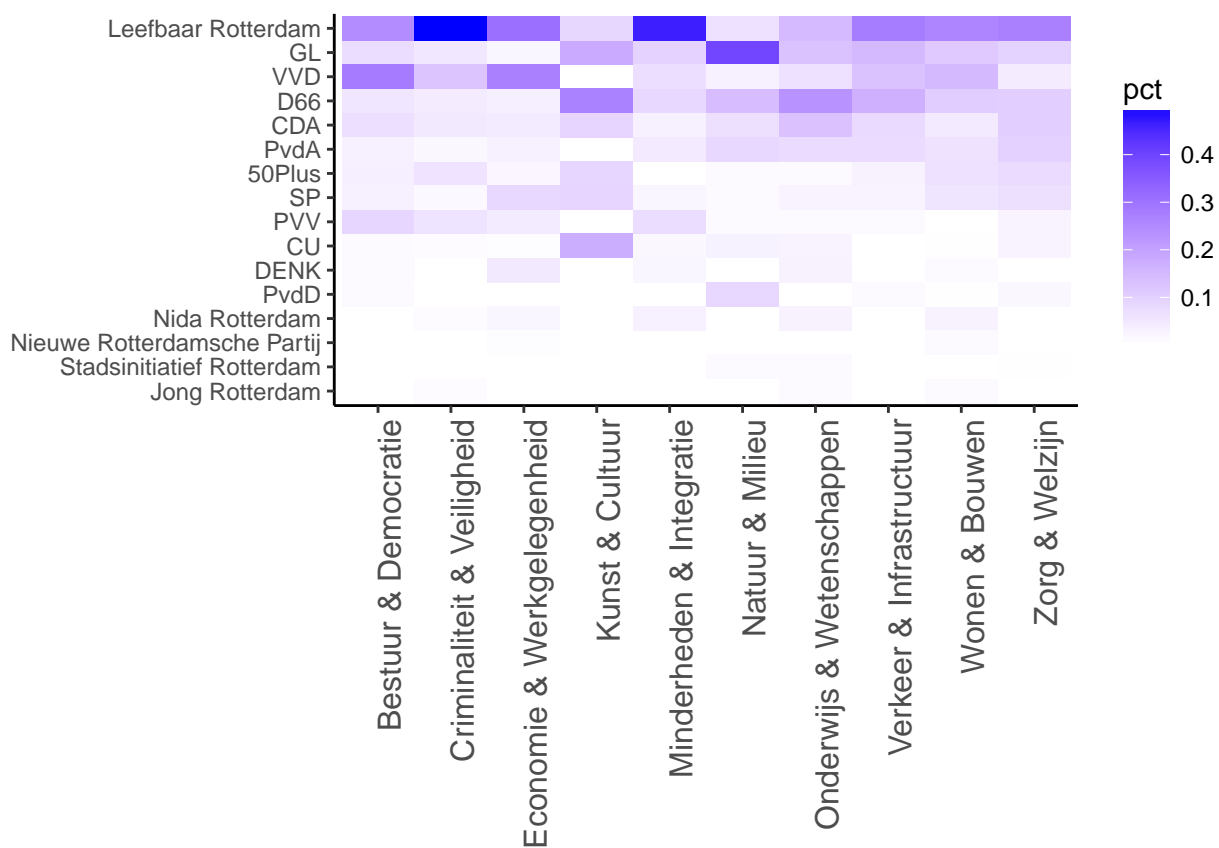
Dat in Rotterdam een lokale partij zo'n ruime overwinning boekte, is wel opmerkelijk in het licht van dit onderzoek. Gebleken is namelijk dat er met name op lokale partijen wordt gestemd door kiezers die ook lokaal nieuws volgen, maar in Rotterdam zijn er minder van dit soort kiezers. Vermoedelijk heeft Leefbaar de lokale aandacht niet zo nodig, omdat het als hoofdrolspeler in een grote stad al voldoende aandacht krijgt in de landelijke media. Zo is lijsttrekker Joost Eerdmans landelijk bekend.

Een diepere blik in de resultaten, bevestigt dit vermoeden. Lokale nieuwsvolgers stemmen relatief iets vaker op Leefbaar (32 procent) dan de kiezers die vooral landelijk nieuws volgen (29 procent). Kiezers die geen of weinig nieuws volgen stemmen aanzienlijk minder vaak op de partij van Eerdmans (18 procent). D66 is zelfs groter dan Leefbaar onder deze kiezers (21 procent). Verder valt op dat ook GroenLinks relatief veel stemmen krijgt van deze groep (14%).

Stemkeuze en belang van issues

Ruim de helft van de ondervraagden zei vooraf te gaan wisselen van partij. Toch kon worden voorspeld dat Leefbaar Rotterdam de grootste zou blijven: 14 procent van de kiezers zei op deze partij te gaan stemmen. Leefbaar lijkt vooral te profiteren van het feit dat Criminaliteit en Veiligheid een belangrijk thema is: volgens de ondervraagden is deze partij, samen met de VVD, het beste in staat om de stad veiliger te maken. Kiezers die dit thema bepalend vonden voor hun stem, hebben eerder op Leefbaar gestemd dan op de VVD, al groeide die partij wel van drie naar vijf zetels. Kiezers die Economie & Werkgelegenheid bepalend vonden voor hun stem, waren in dezelfde mate geneigd op de VVD te stemmen als op Leefbaar.

Opvallend is dat vier partijen in Rotterdam de tweede plek delen: VVD, PvdA, D66 en GroenLinks allemaal vijf zetels hebben gehaald. Die laatste drie lijken niet duidelijk te profiteren van één specifiek thema dat burgers belangrijk vinden. Bij elk onderwerp worden ze soms genoemd als degene met de juiste oplossing, maar alleen GroenLinks steekt er bij een thema echt bovenuit: Natuur & Milieu. Kiezers die dit thema belangrijk vonden bij het bepalen van hun stem, waren vooral geneigd op GroenLinks te stemmen.

Facebookgebruik door politieke partijen

In Rotterdam werd Leefbaar voor de tweede keer op rij de grootste. Hun succes is ook te zien aan hun Facebook-statistieken. Bij veel andere partijen in dit onderzoek die veel berichten plaatsen, ligt de gemiddelde hoeveelheid respons vaak laag, maar de partij van Joost Eerdmans heeft bijna de beste cijfers van de stad.

De beste cijfers zijn te vinden bij NIDA. De Facebookberichten van deze partij leven het meest onder de achterban. Hoewel NIDA haar twee zetels handhaafde, heeft het de meeste Facebookvolgers van alle Rotterdamse partijen: zo'n 12.600. Dat is net iets meer dan het aantal stemmen dat NIDA kreeg: 12.389. Het sociale netwerk lijkt daarmee een belangrijk medium voor NIDA om kiezers te bereiken. Dit beeld kwam ook naar voren in Enschede en Roermond bij een andere 'migrantenpartij': DENK. Opvallend genoeg zijn de Facebook-cijfers van DENK Rotterdam dan weer lager, terwijl die partij juist hier het grootste succes boekte. Mogelijk volgen deze DENK-stemmers hun partij meer via de landelijke pagina.

In tegenstelling tot de landelijke verkiezingen in 2017 is in dit onderzoek geen duidelijke aanwijzing gevonden voor een sterke rol van Facebook bij de gemeenteraadsverkiezingen. Volgersaantallen, aantallen posts en interactie met de achterban lijken in Rotterdam voor NIDA en Leefbaar te hebben bijgedragen aan winst dan wel behoud van het aantal zetels in de raad. De zetelwinst voor VVD en Groen Links laat zich in minder mate door Facebook verklaren.

Medium	aantal posts	gem.likes	gem.shares	gem.comments	Aantal volgers
Leefbaar Rotterdam	86	127	35	43	4342
GroenLinks Rotterdam	51	31	10	6	1572
SP Rotterdam	181	7	2	1	1076
Jezus Leeft	9	32	16	11	2252
NIDA	56	145	50	17	12664
De Broederschapspartij	8	1	0	2	20
De Rotterdamse VVD	44	104	14	74	4906
DENK Rotterdam	83	24	4	2	830
D66 Rotterdam	70	23	4	4	1926
Nieuwe Rotterdamsche Partij	23	13	4	1	373
ChristenUnie SGP Rotterdam	52	21	5	2	1735
CDA Rotterdam	28	32	8	5	1444
PvdA Rotterdam	58	25	10	4	1627
Partij voor de Dieren Rotterdam	72	28	5	3	1308
Jong Rotterdam	10	9	4	2	86
50plus Rotterdam	69	3	4	0	238

Facebookgebruik door lokale media

Van de media in alle onderzochte gemeentes, posten die uit Rotterdam het meest op Facebook, zowel gemiddeld als in absolute zin. In twee maanden plaatsten zij in totaal 2131 berichten, gemiddeld 426,2 per medium. AD/Rotterdams Dagblad voert het lijstje aan met 773 berichten, gevolgd door De Havenloods (548) en RTV Rijnmond (507).

RTV Rijnmond heeft de meeste volgers op Facebook, wat ook goed terug te zien is in de hoeveelheid likes, shares en comments per bericht. Die hoge aantallen zijn echter niet alleen te verklaren door het hoge aantal volgers. Want hoewel het aantal volgers van de omroep 'maar' twee keer zo groot is als dat van AD/Rotterdams Dagblad, ligt de hoeveelheid respons van het publiek 4 á 5 keer hoger. Het lijkt er dus op dat Rijnmond heel goed weet wat de Rotterdammer graag op Facebook leest. Ook in andere gemeentes valt op dat regionale omroepen veel interactie met hun publiek hebben.

Medium	aantal posts	gem.likes	gem.shares	gem.comments	Aantal volgers
Vers Beton	63	13	4	2	9677
De Havenloods Rotterdam	548	14	3	3	11417
RTV Rijnmond	507	112	28	65	82253
AD Rotterdams Dagblad	773	28	5	11	40977
OPEN Rotterdam	240	16	8	4	31502